

Sygn. akt IC 901/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2014 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy Wydział I Cywilny

w składzie :

Przewodniczący SSO Elżbieta Jęczmień

Protokolant Agnieszka Borejko

po rozpoznaniu w dniu 29 października 2014 roku w Świdnicy

sprawy z powództwa małoletniej I. S.

przeciwko E. S. (1)

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

I. Powództwo oddała;

II. Zasadza od powódki na rzecz adwokata T. B. kwotę 4.428 zł (3.600 zł + 828 podatku VAT) tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu;

III. Oddała wniosek pełnomocnika powódki o przyznanie kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 901/14

UZASADNIENIE

Małoletnia powódka I. S. wniosła o zobowiązanie pozwanej do złożenia oświadczeń woli następującej treści: „Oświadczam, że nabyłam ze środków mojej córki I. S., na podstawie umowy notarialnej z dnia szóstego września 2013 roku, zawartej w Kancelarii Notarialnej notariusz Z. P.w D.Repertorium A numer (...)lokal mieszkalny numer (...)położony w budynku numer (...) przy ulicy (...)w B., dla której to nieruchomości jest prowadzona przez Sąd Rejonowy w Dzierżonowie Księga wieczysta nr (...). Własność tego lokalu przekazuje nieodpłatnie na rzecz mojej małoletniej córki I. S.urodzonej (...), reprezentowanej przez kuratora adw. W. Z.z Kancelarii Adwokackiej w B.pl. (...)”. „Oświadczam, że środki pieniężne zgromadzone na moim rachunku bankowym w Banku Spółdzielczym w D.Oddział w B., numer (...)aktualnie w wysokości 43.632,37 zł pochodzą ze świadczenia ubezpieczeniowego, jako zadośćuczynienie z tytułu uszczerbku na zdrowiu, jakiego doznała moja małoletnia córka I. S.i w całości są jej własnością. Wymienione środki pieniężne według stanu konta na dzień złożenia oświadczenia przekazuje do dyspozycji kuratora małoletniej – adwokata W. Z.z Kancelarii Adwokackiej w B.pl. (...)jego rachunek bankowy nr (...)w Banku Spółdzielczym w D.”, zasądzenie na rzecz Kancelarii kuratora od Skarbu Państwa kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu kurator powódki adwokat W. Z.wskazał, iż postanowieniem z 13 grudnia 2013 roku wydanym w sprawie III Nsm 774/13 został ustanowiony kuratorem – zarządca majątku małoletniej I. S.w związku z podejrzeniem popełnienia przez pozwaną przestępstwa z art. 284 kk. Sąd Rodzinny zobowiązał 20 lutego 2014 roku pozwaną do przekazania kuratorowi wszystkich posiadanych pieniędzy wypłaconych dla I. S.. Pozwana de facto odmówiła dobrowolnego wykonania tego postanowienia. Wobec tego istnieje konieczność wyegzekwowania pozostającego jeszcze majątku małoletniej w trybie postępowania cywilnego. Pozwana nabyła z majątku małoletniej, lokal mieszkalny, dlatego zasadne jest żądanie przeniesienia własności tej nieruchomości na rzecz małoletniej.

Podobnie jest ze środkami pieniężnymi pozostałymi na rachunku bankowym, tym bardziej że zachodzi uzasadniona obawa zmarnotrawienia tych środków przez pozwaną.

Pozwana E. S. (2) wniosła o oddalenie powództwa, przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, gdyż nie została ona opłacona, ani w całości, ani w części.

Pozwana wskazała, iż nieruchomości została nabyta celem zaspokojenia potrzeb bytowych rodziny, wcześniej nieruchomości była wynajmowana. Pozwana poza tym obawia się, że ze względu na chorobę córki, oraz jej ambiwalentny stosunek do otoczenia, powódka po osiągnięciu pełnoletniości będzie dokonywać niekorzystnych rozporządzeń względem nieruchomości. Powódka sprawia problemy wychowawcze, w przewyżczeniu których powódce pomaga pozwana. Jeżeli chodzi o złożenie zastępczego oświadczenia woli co do środków pieniężnych zgromadzonych w Banku Spółdzielczym to pozwana tej kwoty nie posiada, bowiem została ona przeznaczona na zaspokojenie potrzeb rodziny. Pozwana nie miała świadomości, że do dyspozycji tych środków pieniężnych konieczna jest zgoda sądu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana E. S. (2) 23 kwietnia 2013 roku działająca jako przedstawicielka ustawowa małoletniej córki I. S. pobrała w jej imieniu odszkodowanie w łącznej kwocie 215.875 zł z tytułu szkody poniesionej przez małoletnią I. S. (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w D. zaliczył małoletnią powódkę z uwagi na jej schorzenia do znacznego stopnia niepełnosprawności. Małoletnia I. S. cierpi na organiczne zaburzenia osobowości, upośledzenie umysłowe lekkie, oraz padaczkę, była hospitalizowana w oddziale psychiatrycznym dla (...) w P..

6 września 2013 roku pozwana E. S. (2) - korzystając ze środków finansowych córki - nabyła od P. J. własność lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w B. przy ulicy (...) objętego księgą wieczystą Kw nr (...) składającego się z dwóch pokoi, kuchni, wc i przedpokoju o łącznej powierzchni użytkowej 37,80 m² oraz pomieszczenia przynależnego piwnicy. Cena sprzedaży wyniosła 60.000 zł i została w całości zapłacona przez pozwaną ze środków pieniężnych jakie otrzymała małoletnia powódka tytułem odszkodowania. Pieniądze zostały przeznaczone jeszcze na remont mieszkania, oraz zakup pięciu aut. W swoim testamencie pozwana jest przeznaczyła przedmiotowe mieszkanie dla małoletniej powódki.

Dowód: saldo początkowe rachunku pozwanej z 22 kwietnia 2013 roku k. 74,

orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z 18 września 2013 roku (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w D. k. 52,

karta informacyjna leczenia szpitalnego z 25 lipca 2014 roku k. 50 – 51,

odpis aktu notarialnego sporządzony przed notariuszem Z. P. zapisany w Repertorium A numer (...) k. 8 – 9,

odpis księgi wieczystej Kw nr (...) Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie k. 10 – 12,

zeznania świadka Z. M. k. 75 v – 76.

Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie postanowieniem z 13 grudnia 2013 roku wydanym w sprawie sygn. akt III Nsm 774/13 ustanowił do sprawowania zarządu majątkiem małoletniej I. S. urodzonej (...), w tym reprezentowania jej interesów majątkowych w postępowaniu dotyczącym jej majątku, kuratora w osobie adwokata W. Z., Kancelaria Adwokacka w B. pl. (...).

Pozwana E. S. (2) została 20 lutego 2014 roku zobowiązana przez Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie do przekazania kuratorowi do sprawowania zarządu majątkiem I. S. adwokatowi W. Z. – wszystkich posiadanych pieniędzy wypłaconych dla I. S. tytułem odszkodowania za szkody doznane w wypadku komunikacyjnym, otrzymanych za pośrednictwem Lex Kancelarii (...).

Dowód: postanowienie z 13 grudnia 2013 roku Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie wydane w sprawie sygn. akt III Nsm 774/13 k. 5,

postanowienie z 20 lutego 2014 roku Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie wydane w sprawie sygn. akt III Nsm 438/13 k. 7.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu.

Zgodnie z art. 64 Kodeksu cywilnego prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające obowiązek danej osoby do złożenia oznaczonego oświadczenia woli, zastępuje to oświadczenie. W myśl art. 1047 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego jeżeli dłużnik jest obowiązany do złożenia oznaczonego oświadczenia woli, prawomocne orzeczenie sądu zobowiązujące do złożenia oświadczenia zastępuje oświadczenie dłużnika. Artykuł 64 Kodeksu cywilnego ma na celu zastąpienie oświadczenia woli dłużnika w sytuacji, w której uchyla się on od istniejącego na określonej podstawie obowiązku dokonania czynności prawnej. Zestawienie art. 64 Kodeksu cywilnego i art. 1047 Kodeksu postępowania cywilnego pozwala na precyzyjne określenie wszystkich sytuacji, do których art. 64 Kodeksu cywilnego się stosuje. Przywilej wyrażony w art. 64 dotyczyć będzie więc wszystkich wyroków stwierdzających obowiązek świadczenia, który nie może być wyegzekwowany skutecznie za pomocą przewidzianych w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym środków. W sytuacjach wątpliwych należy ustalić, czy zasądzone świadczenie może być skutecznie wyegzekwowane w inny sposób, skoro tak, orzeczenie takie nie korzysta z ochrony wyrażonej w art. 64 k.c. i art. 1047 k.p.c., nawet jeśli jego brzmienie zobowiązuje pośrednio do złożenia określonego oświadczenia. Artykuł 64 Kodeksu cywilnego nie może być stosowany do innych oświadczeń niż oświadczenie woli w rozumieniu prawa cywilnego, np. oświadczeń wiedzy i czynności procesowych. Interes procesowy nie może polegać na stwierdzeniu obowiązku złożenia oświadczenia, lecz na wydaniu wyroku zobowiązującego pozwanego do określonego zachowania, którego skutkiem będzie zmiana stanu prawnego (przeniesienie prawa, zwolnienie z obowiązku). Składnikiem zaś tego zachowania jest złożenie określonego oświadczenia woli.

Artykuł 187 kpc normuje, co powinien zawierać pozew i jest to między innymi dokładne określenie żądania. Małoletnia powódka, zastępowana przez kuratora, swoje powództwo formułuje jako pozew o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli, jednakże z treści początkowej pozwu wynika, iż jest to powództwo z art. 189 kpc o ustalenie istnienia stosunku prawnego, choć w uzasadnieniu pozwu konsekwentnie twierdzi, iż jest to roszczenie o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli. W niniejszej sprawie, co niewątpliwie małoletnia powódka zastępowana przez kuratora domaga się przeniesienia własności nieruchomości lokalu mieszkalnego, bowiem pozwana nabyła go za środki pieniężne należące do małoletniej powódki. Należy powołać się na wyrok Sądu Najwyższego z 5 września 2002 roku, II CKN 1035/00, opubl. LEX nr 75263 orzeczenie sądu zastępujące umowę przeniesienia własności nieruchomości nie wymaga składania dodatkowych oświadczeń woli w formie aktu notarialnego (art. 158 k.c.); dlatego sentencja takiego orzeczenia powinna precyzyjnie określać treść umowy, którą ono zastępuje. Zastępcza funkcja orzeczenia, o którym mowa, spełnia się przy tym ex lege z chwilą uprawomocnienia się tego orzeczenia. W uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 1967 r., III CZP 32/66, opubl. OSNCP 1968, nr 12, poz. 199 wyjaśniono, iż prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające obowiązek strony do złożenia oznaczonego oświadczenia woli zastępuje to oświadczenie (art. 64 k.c. oraz art. 1047 k.p.c.). Jeżeli więc oświadczenie to ma stanowić składnik umowy, jaka ma być zawarta pomiędzy stronami, do zawarcia tej umowy konieczne jest złożenie odpowiedniego oświadczenia woli przez drugą stronę z zachowaniem wymaganej formy. Nie dotyczy to jednak zawarcia umowy przyrzeczonej w umowie przedwstępnej (art. 390 § 2 k.c.) oraz wypadków, gdy sąd uwzględnia powództwo o stwierdzenie obowiązku zawarcia umowy całkowicie zgodne z żądaniem powoda; w takich wypadkach orzeczenie sądu stwierdza zawarcie umowy i zastępuje tę umowę. W niniejszej sprawie żądanie pozwu zawarte w punkcie pierwszym nie zawiera treści umowy, którą wydane przez Sąd orzeczenie miałoby zastępować.

Nie może podlegać uwzględnieniu również żądanie zawarte w punkcie drugim pozwu, w którym kurator małoletniej powódki domaga się przekazania środków pieniężnych należących do małoletniej powódki do dyspozycji kuratora.

Przede wszystkim należy stwierdzić, że kurator dla małoletniej powódki został ustanowiony na podstawie art. 109§3 k.r. i o., aby sprawować zarząd majątkiem małoletniej powódki I. S.. Artykuł 109§3 k.r. i o. stwarza możliwość powierzenia przez sąd opiekuńczy zarządu majątkiem małoletniemu ustanowionemu w tym celu kuratorowi, w celu zabezpieczenia interesów majątkowych dziecka. Wobec tego kurator małoletniej nie może dysponować środkami pieniężnymi, które de facto należne są małoletniej powódce, a kurator ma sprawować nad nimi tylko zarząd. Z samego żądania pozwu wynika, że kurator ustanowiony dla małoletniej powódki wniósł o zasądzenie kwoty żądania na swoją rzecz w sytuacji gdy nie on jest powodem – jest tylko osobą powołaną do reprezentacji powódki i sprawowania zarządu jej majątkiem – zatem Sąd z uwagi na brak legitymacji czynnej po stronie kuratora adw. Z. powództwo oddalił także w tym zakresie.

Kurator ustanowiony dla małoletniej powódki domagał się zasądzenia na rzecz Kancelarii kuratora od Skarbu Państwa kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych. Zgodnie z art. 179 § 1 k. r. i. o. organ państwowy, który ustanowił kuratora, przyzna mu na jego żądanie stosowne wynagrodzenie za sprawowanie kurateli. Wynagrodzenie pokrywa się z dochodów lub z majątku osoby, dla której kurator jest ustanowiony, a jeżeli osoba ta nie ma odpowiednich dochodów lub majątku, wynagrodzenie pokrywa ten, kto żądał ustanowienia kuratora. Wobec tego to Sąd Rejonowy w Dzierżonowie jest uprawniony do przyznania kuratorowi małoletniej powódki wynagrodzenia.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc, zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony. Wobec tego, że koszty pomocy prawnej udzielonej z urzędu dla pełnomocnika pozwanej nie zostały zapłacone – sąd zasądził od powódki na rzecz adwokata T. B. kwotę 4.428 zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu. Sąd miał na względzie przepis § 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1348 ze zm.) – koszty nieopłaconej pomocy prawnej ponoszone przez Skarb Państwa obejmują: opłatę w wysokości nie wyższej niż 150% stawek minimalnych, o których mowa w rozdziałach 3-5 oraz niezbędne, udokumentowane wydatki adwokata. Z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1348 ze zm.) wynika, iż zasądzając opłatę za czynności adwokata z tytułu zastępstwa prawnego, sąd bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy adwokata, a także charakter sprawy i wkład pracy adwokata w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia. Podstawę zasądzenia opłaty, o której mowa w ust. 1, stanowią stawki minimalne określone w rozdziałach 3-5. Opłata ta nie może być wyższa niż sześciokrotna stawka minimalna ani przekraczać wartości przedmiotu sprawy. Stawki minimalne wynoszą przy wartości przedmiotu sprawy powyżej 50.000 zł do 200.000 zł - 3.600 zł (§6 pkt 6 w/w Rozporządzenia). Nadto zgodnie z § 2 ust. 3 Rozporządzenia w sprawach, w których strona korzysta z pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu, opłaty, o których mowa w ust. 1, sąd podwyższa o stawkę podatku od towarów i usług przewidzianą dla tego rodzaju czynności w przepisach o podatku od towarów i usług, obowiązującą w dniu orzekania o tych opłatach, a więc w niniejszej sprawie do stawki 3.600 zł doliczona została kwota 828 zł (3.600 zł x 23%) tytułem podatku od towarów i usług.